

Czynny żal może uchronić podatnika przed grzywną

Magazyn Ergo, 05.2012

Jakie kary grożą podatnikom, którzy uchylają się od opodatkowania, wyłudniają zwrot podatku, nie płacą podatków, nierzetelnie bądź wadliwie prowadzą księgi rachunkowe? Czy np. składając czynny żal, możemy uniknąć odpowiedzialności karnej skarbowej za popełnianie takich czynów? Jak wygląda taka procedura?

Jeśli wiemy, że popełniliśmy błąd w rozliczeniach z Urzędem Skarbowym możemy starać się zapobiec „karze”. Służy temu instytucja czynnego żalu. Art. 16 § 1 Kodeksu karny skarbowy stanowi iż, nie podlega karze za przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe sprawca, który po popełnieniu czynu zabronionego zawiadomił o tym organ powołany do ścigania, ujawniając istotne okoliczności tego czynu.

Oznacza to w uproszczeniu, że jeżeli sami przyznamy się do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia skarbowego unikniemy sankcji karno-skarbowej w związku z czynem zabronionym. Będziemy musieli tylko zapłacić zaległości lub zwrócić np. nienależnie odzyskany podatek i uiścić ustawowe odsetki.

Istnieje pięć przesłanek, które muszą być spełnione, aby móc skorzystać z instytucji czynnego żalu:

1. Popełnienie wykroczenia lub przestępstwa skarbowego. Czyn musiał mieć miejsce, nie jest możliwe złożenie czynnego żalu przed jego popełnieniem.
2. Poinformowanie organu państwa o popełnionym czynie. Co ważne, przepisy nie określają, że należy poinformować właściwy organ skarbowy. Czynny żal można zatem złożyć do: urzędu skarbowego, inspektora kontroli skarbowej, urzędu celnego, Straży Granicznej, Policji, ABW, CBS, CBA lub Żandarmerii Wojskowej. Przepisy nie określają również formy złożenia czynnego żalu. Zgłoszenia możemy dokonać zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej do protokołu (należy poprosić o kopię protokołu i zachować ją, jako dowód złożenia czynnego żalu).
3. Bardzo ważne, żeby zgłoszenie zawierało istotne okoliczności zgłaszanego czynu, w szczególności osoby współdziałające w jego popełnieniu. Należy podać wszystkie znane szczegóły popełnionego czynu.
4. Kolejny bardzo ważny element to konieczność złożenia samodenuncjacji zanim popełniony czyn zostanie wykryty tzn. zanim organ ścigania będzie miał wyraźnie udokumentowaną wiadomość o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia skarbowego. Czynny żal nie będzie skuteczny, jeśli wcześniej donos w naszej sprawie złożył ktoś inny lub jeśli nastąpiło rozpoczęcie przez organ podatkowy kontroli lub innej czynności służbowej zmierzającej do ujawnienia tego przestępstwa skarbowego.
5. Obowiązek uiszczenia w całości kwoty niezapłaconego podatku lub podatku nienależnie odzyskanego wraz z odsetkami.

Instytucja czynnego żalu może być także wykorzystana w przypadku nieprawidłowości przy składaniu rocznej deklaracji podatkowej. Jeśli będziemy chcieli z niej skorzystać w przypadku złożenia „po czasie” rozliczenia rocznego ważne, aby powód niezastosowania się do ustawowego terminu był naprawdę istotny, np. bardzo ciężka choroba, pobyt w szpitalu. Inaczej Urząd Skarbowy może nie uwzględnić naszych tłumaczeń. Składając również korektę zeznania rocznego możemy zastosować

czynny żal. Istotne, by złożyć korektę zanim Urząd Skarbowy wykryje nieprawidłowości w rozliczeniu, a wraz z korektą pisemnie uzasadnić jej przyczyny i oczywiście zapłacić zaległy podatek.

Z dobrodziejstw czynnego żalu nie skorzysta:

- osoba, która kierowała wykonaniem wykroczenia lub przestępstwa skarbowego lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, zleciła jej wykonanie tego czynu;
- sprawca, który zorganizował grupę albo związek przestępczy;
- podatnik, który nakłaniał inną osobę do popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego w celu skierowania przeciwko niej postępowania o ten czyn zabroniony.

PIT, CIT, VAT

Ustawa Ordynacja podatkowa nakłada na podatników w Polsce szereg obowiązków, które muszą spełniać. Najważniejsze to poprawne prowadzenie rachunkowości podatkowej, i na jej podstawie uiszczania należności na rzecz Skarbu Państwa w postaci podatku od towarów i usług (VAT) oraz podatku dochodowego. Błędne prowadzenie księgowości powoduje, że nasze rozliczenia z fiskusem nie będą wykonywane należycie. Nawet nieświadome popełnianie błędów naraża przedsiębiorców na restrykcje ze strony Urzędu Skarbowego. Każdy podatnik może zostać poddany kontroli podatkowej. Jej celem jest sprawdzenie poprawności ksiąg, deklaracji i wpłat. Czasami wiąże się to z kontrolami krzyżowymi potwierdzającymi czy obie strony transakcji, wskazane na fakturach, posiadają spójną dokumentację.

Niepłacenie bieżącego, należnego podatku dochodowego nie spowoduje konsekwencji od razu. Podatnicy płacą co miesiąc tylko zaliczki i dopiero pod koniec roku podatkowego, a tak naprawdę do końca kwietnia roku następnego muszą rozliczyć się z Urzędem Skarbowym. Co nie oznacza że niepłacenie podatku dochodowego jest bezkarne. W przypadku kontroli skarbowej, kiedy pracownik urzędu wykryje zaległości – może nałożyć karę oraz nakaże natychmiastową spłatę zaległości wraz z odsetkami ustawowymi.

Inaczej jest z podatkiem VAT. Każdy przedsiębiorca jest zobowiązany do comiesięcznej wysyłki deklaracji VAT. Jeżeli w przeciągu kilku dni od terminu płatności (25-go każdego miesiąca) nie nastąpi wpłata, urząd od razu upomina się o należność. W przypadku braku spłaty bardzo szybko podejmowane są kroki, mające na celu odzyskanie należności, czyli tzw. egzekucja administracyjna. Urząd ma prawo zablokować konta podatnika i ściągnąć należne zobowiązanie wraz z odsetkami. Jest to bardzo dotkliwa procedura, bo bardzo często ta sama wymagana kwota jest blokowana na wszystkich posiadanych przez przedsiębiorcę kontach, a banki za obsługę tej „usługi” pobierają dodatkowe opłaty zgodnie z taryfą opłat i prowizji np. opłata za obsługę blokady konta w Kredyt Banku wynosi 180 zł.

Wykroczenie a przestępstwo skarbowe

Stawka urzędowych odsetek w roku 2012 wynosi 13%. Podatnik powinien liczyć się również z możliwością nałożenia na niego grzywny. Jej wysokość jest uzależniona od klasyfikacji „przewinienia”. Ważna jest kwota uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej albo wartość przedmiotu czynu. Przewinienie skarbowe może być uznane za wykroczenie skarbowe, gdy ww. kwota nie przekroczyła 7 500zł, tj. 5-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę w czasie jego popełnienia. Powyżej tej kwoty zaczynają się przestępstwa skarbowe.

Do ustalenia wysokości grzywny nałożonej na podatnika brane są pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe. Niemniej jednak, stawka dzienna nie może być niższa od jednej trzydziestej części minimalnego wynagrodzenia ani też przekraczać jej czterystukrotności. W roku 2012 r. stawka dzienna waha się w granicach: 50zł – 20 000zł, natomiast kara grzywny waha się w granicach: 500zł – 14 400 000zł. Za popełnienie przestępstwa skarbowego można zostać również skazanym na karę ograniczenia i pozbawienia wolności. Możliwość pozbawienia lub ograniczenia wolności jest uzależniona od kwalifikacji czynu, a ta jest przede wszystkim związana z wysokością uszczuplenia należności publiczno-prawnej. Jak każde przestępstwa i wykroczenia, również te skarbowe ulegają przedawnieniu. Wykroczenie skarbowe przedawnia się po 1 roku od dnia popełnienia wykroczenia. Bieg przedawnienia przerywa wszczęcie przeciwko sprawcy postępowania. Możliwość ścigania przestępstwa skarbowego przedawnia się po 5 lub 10 latach w zależności od kwalifikacji przestępstwa.

Jacek Bem – prawnik, opiekun klienta VIP
SOHOFinance Centrum Doradztwa Biznesowego Sp. z o.o.
ul. Mariensztat 8, 00-302 Warszawa
www.sohofinance.pl
www.cdb.pl

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dn. 10.09.1999 r. Kodeks karny skarbowy – tekst jedn. Dz.U. z 2007 r. Nr 111, poz. 765 z późn. zm.
2. Ustawa z dn. 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa – tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.
3. Ustawa z dn. 11.03.2004 r. o podatku od towarów i usług – tekst jedn. Dz.U. z 2004 r. Nr 54, poz. 535 z późn. zm.
4. Ustawa z dn. 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych – tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. Nr 0, poz. 361.
5. Ustawa z dn. 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych – tekst jedn. Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 z późn. zm.